

SYNOD BISKUPÓW
XV ZGROMADZENIE OGÓLNE

„MŁODZI LUDZIE, WIARA I ROZEZNANIE POWOŁANIA”

SPOTKANIE PRZEDSYNODALNE

DOKUMENT FINALNY

RZYM, 19-24 MARCA 2018

Wstęp

Młodzi ludzie napotykają dziś na ogrom zewnętrznych oraz wewnętrznych wyzwań i możliwości, z których wiele jest charakterystycznych dla ich indywidualnych uwarunkowań, a niektóre są wspólne dla wszystkich kontynentów. W tym świetle konieczne jest, aby Kościół poddał analizie sposób, w jaki postrzega młodych oraz angażuje ich, tak aby był skutecznym, ważnym oraz dającym życie przewodnikiem w życiu.

Niniejszy dokument jest syntetyczną platformą służącą wyrażeniu niektórych naszych przemyśleń oraz doświadczeń. Należy zauważyć, że przedstawiono tu refleksje ludzi młodych XXI wieku, pochodzących z różnych kręgów religijnych i kulturowych. Mając to na uwadze, Kościół powinien traktować te wnioski nie jako empiryczną analizę jakiegoś okresu z przeszłości, ale raczej jako wyrażenie tego, w jakim miejscu się obecnie znajdujemy, dokąd zmierzamy, i jako wskazówkę tego, co powinien on zrobić idąc na przód.

Ważne jest, aby na początku objaśnić kryteria niniejszego dokumentu. Nie ma on być ani teologicznym traktatem naukowym, ani też ustanawiać nowego nauczania Kościoła. Jest on raczej wypowiedzią prezentującą specyficzne rzeczywistości, osobowości, przekonania oraz doświadczenia młodych ludzi z całego świata. Dokument ten jest skierowany do Ojców Synodalnych. Ma on być dla biskupów pewnego rodzaju kompasem, służącym pełniejszemu zrozumieniu młodych; ma być pomocą ukazującą kierunek podczas zbliżającego się Synodu Biskupów na temat „Młodzi ludzie, wiara i rozeznanie powołania”, który odbędzie się w październiku 2018 roku. Istotne jest, aby opisane doświadczenia były postrzegane i rozumiane w odniesieniu do różnych kontekstów, w jakich żyją młodzi ludzie.

Niniejsze refleksje są owocem spotkania ponad 300 młodych przedstawicieli z całego świata, którzy zgromadzili się w Rzymie w dniach 19-24 marca 2018 roku na inauguracyjnym Spotkaniu Przesynodalnym Młodych, oraz 15 tysięcy młodych, którzy wypowiedzieli się w grupach na portalu Facebook.

Dokument jest podsumowaniem wkładu wszystkich uczestników i opiera się na pracy 20 grup językowych oraz 6 grup utworzonych w mediach społecznościowych. Jest on jednym z kilku źródeł informacji, które przyczynią się do stworzenia *Instrumentum Laboris* na Synod Biskupów w roku 2018. Mamy nadzieję, że Kościół, jak i inne instytucje, będą mogły czerpać wiedzę ze spotkania przesynodalnego oraz słuchać głosu młodych ludzi.

Na tej podstawie możemy postępować w odkrywaniu z otwartością i wiarą tego, w jakim miejscu znajduje się dziś młody człowiek, gdzie postrzega się w relacji do innych, i jak my, jako Kościół, możemy najlepiej towarzyszyć młodym na drodze głębszego zrozumienia ich samych i ich miejsca w świecie.

Część Pierwsza

Wyzwania i możliwości młodych ludzi w dzisiejszym świecie

1. Kształtowanie osobowości

Młodzi ludzie próbują znaleźć sens swego istnienia poprzez szukanie wspierających, podnoszących na duchu, autentycznych i dostępnych wspólnot, które będą ich wzmacniały. Doceniamy środowiska, które są pomocne w rozwoju osobowości, a mianowicie rodziny, która zajmuje uprzywilejowaną pozycję. W wielu częściach świata rola ludzi starszych oraz szacunek do własnych przodków są ważnymi czynnikami w kształtowaniu osobowości młodych. Jednak nie wszędzie tak jest, ponieważ w niektórych miejscach tradycyjny model rodziny traci na znaczeniu. Prowadzi to również do cierpienia młodych ludzi. Niektórzy odwracają się od rodzinnych tradycji, chcąc być bardziej oryginalnymi niż to, co postrzegają jako „tkwiące w przeszłości” i „przestarzałe”. Z drugiej strony, w niektórych częściach świata młodzi szukają swej tożsamości poprzez zakorzenienie w rodzinnych tradycjach oraz dążenie do bycia wiernymi temu, w jaki sposób zostali wychowani.

Dlatego też Kościół powinien bardziej wspierać rodziny i ich formację. Szczególnie ważne jest to w krajach, w których nie ma wolności słowa, a młodzi ludzie (głównie nieletni) nie mogą chodzić do kościoła i, jako tacy, są kształtowani w wierze w domu przez swoich rodziców.

Istotnym czynnikiem kształtującym osobowość jest poczucie przynależności. W tym kontekście wykluczenie społeczne przyczynia się do utraty poczucia własnej wartości oraz tożsamości. Dotyczy to wielu młodych. W krajach Bliskiego Wschodu wiele młodych osób czuje przymus zmiany wyznawanej religii, aby uzyskać akceptację rówieśników i otaczającej ich dominującej kultury. Dotkliwie odczuwają to społeczności imigrantów w Europie, na których ciąży presja wykluczenia społecznego oraz przymus odrzucenia swojej tożsamości kulturowej i asymilacji w kulturze dominującej. Jest to obszar działania, w którym Kościół powinien, w odpowiedzi na te kwestie, kształtować i zapewniać przestrzeń do uzdrawiania rodzin oraz wskazywać, że jest w nim miejsce dla każdego.

Warto też zauważyć, że młody człowiek kształtuje swoją tożsamość poprzez zewnątrz oddziaływanie i przynależność do specyficznych grup, stowarzyszeń i ruchów, które działają aktywnie także poza Kościołem. Czasami parafie przestają być miejscami łączącymi. Doceniamy także rolę wychowawców i przyjaciół, takich jak liderzy grup młodzieżowych, którzy mogą stać się dobrym przykładem. Poszukujemy atrakcyjnych, spójnych i autentycznych wzorów do naśladowania. Potrzebujemy racjonalnych i krytycznych wyjaśnień złożonych kwestii – uproszczone odpowiedzi nie wystarczają.

Niektórzy uważają dziś, że religia jest sprawą prywatną. Czasami mamy wrażenie, że to, co święte, zdaje się być oddzielone od naszego codziennego życia. Kościół nieraz jawi się jako zbyt surowy i często kojarzony jest z nadmiernym moralizowaniem. Czasem ciężko jest w

Kościele przewyciężyć logikę stwierdzenia „zawsze tak było”. Potrzebujemy Kościoła, który jest serdeczny i miłosierny, który jest świadomy swoich korzeni i dziedzictwa, oraz który kocha wszystkich ludzi, nawet tych, którzy nie podążają za dostrzegalnymi normami. Wiele osób, które szukają spokojnego życia, poświęcają się ostatecznie alternatywnym filozofiom lub doświadczeniom.

Innymi kluczowymi przestrzeniami, w których my młodzi szukamy przynależności, są grupy, np. w mediach społecznościowych, kręgi przyjaciół i znajomych ze szkoły oraz środowiska społeczne, w których się znajdujemy. Są to miejsca, w których spędzamy często większość czasu. Nasze szkoły rzadko uczą nas rozwijania krytycznego myślenia.

Do decydujących momentów dla rozwoju naszej tożsamości należą: wybór kierunku studiów, zawodu, przekonań religijnych, odkrywanie naszej seksualności oraz podejmowanie życiowych decyzji.

Kolejnym czynnikiem, który wpływa na kształt i formację naszej tożsamości oraz osobowości, jest doświadczenie związane z Kościołem. Młodzi ludzie rzeczywiście wykazują zainteresowanie zarówno takimi tematami jak seksualność, uzależnienia, nieudane małżeństwa i rozbite rodziny, jak i problemami społecznymi na większą skalę, np.: zorganizowaną przestępczością, handlem ludźmi, przemocą, korupcją, wykorzystywaniem, kobietobójstwem, wszelkimi formami prześladowań oraz degradacji środowiska naturalnego. Są one powodem poważnego zaniepokojenia wrażliwych społeczności na całym świecie. Lęk powoduje w nas fakt, że w krajach wielu z nas istnieje niestabilna sytuacja społeczna, polityczna, czy ekonomiczna.

W naszym zmaganiu się z tymi wyzwaniami potrzebujemy przyjęcia, życzliwości, miłosierdzia i czułości ze strony Kościoła – zarówno jako instytucji, jak i wspólnoty ludzi wierzących.

2. Relacje z innymi ludźmi

Młodzi ludzie poszukują sensu w bardzo skomplikowanym i zróżnicowanym świecie. Aby przewyciężyć różnice i podziały, mamy wprawdzie dostęp do nowych możliwości, ale ich realizacja przebiega w różnych realiach i w niejednakowym stopniu. Wielu młodych przyzwyczało się do postrzegania różnorodności jako bogactwa – pluralistyczny świat jest dla nich szansą. Wielokulturowość stwarza potencjał do tworzenia przestrzeni dialogu i tolerancji. Ceniemy w naszym zglobalizowanym świecie różnorodność idei oraz szacunek dla opinii innych oraz wolność słowa. Wciąż jednak chcemy zachować naszą tożsamość kulturową oraz unikać uniformizmu i kultury wyrzucania. Nie powinniśmy bać się różnorodności, ale raczej powinniśmy celebrować różnice, które czynią każdego z nas wyjątkowym. Czasami czujemy się wykluczeni ze względu na bycie chrześcijanami w środowiskach wrogich religii. Jesteśmy świadomi, że potrzebujemy spotkać się z samym sobą i z innymi ludźmi, aby tworzyć głębokie więzi.

W niektórych krajach chrześcijaństwo jest religią mniejszości. Państwa o chrześcijańskich korzeniach mają dziś tendencję do stopniowego odrzucania Kościoła i religii. Niektórzy młodzi próbują zrozumieć sens wiary w coraz bardziej zsekularyzowanym społeczeństwie, które atakuje wolność sumienia i wyznania. Różne oblicza rasizmu dotyczą młodych w wielu częściach świata. Kościół wciąż ma możliwość zaproponowania młodym ludziom innej „drogi” życia, ale nierzadko pole działania ograniczane jest skomplikowanymi ramami społecznymi.

Dlatego też często młodzi mają trudności w usłyszeniu Dobrej Nowiny. Wyraźnie widać to w tych miejscach, w których napięcia pomiędzy grupami ludzi są bardzo powszechne, pomimo ogólnej akceptacji różnorodności. Szczególną uwagę należy poświęcić naszym braciom i siostram w wierze na całym świecie, którzy cierpią prześladowania. Pamiętamy o naszych chrześcijańskich korzeniach w krwi męczenników, a modląc się o koniec wszelkich prześladowań jesteśmy jednocześnie wdzięczni za ich świadectwo wiary w świecie. Ponadto, wciąż nie ma wiążącego konsensusu w kwestii przyjmowania imigrantów i uchodźców, ani też przede wszystkim w sprawie przyczyn tego zjawiska. Dzieje się tak pomimo uznania powszechnego wezwania do troski o godność każdej osoby ludzkiej.

W zglobalizowanym i międzyreligijnym świecie, Kościół powinien nie tylko prezentować, ale też na podstawie już istniejących teologicznych wytycznych opracowywać pokojowy i konstruktywny dialog z ludźmi innych wyznań i tradycji.

3. Młodzi ludzie a przyszłość

Młodzi ludzie marzą o bezpieczeństwie, stabilności i spełnieniu. Wielu ma nadzieję na lepszą przyszłość dla swoich rodzin. W licznych częściach świata oznacza to szukanie fizycznego bezpieczeństwa; w innych polega raczej na znalezieniu dobrej pracy lub konkretnego stylu życia. Powszechnym na wszystkich kontynentach pragnieniem jest znalezienie miejsca, do którego można przynależeć.

Dostrzegamy szansę większych możliwości w społeczeństwie, które jest spójne, i które nam ufa. Pragniemy, aby nas słuchano. Nie chcemy być jedynie widzami, ale aktywnymi uczestnikami życia społecznego. Szukamy Kościoła, który pomoże nam odkryć nasze powołanie, w każdym jego wymiarze. Ponadto, niestety nie wszyscy z nas wierzą, że świętość jest osiągalna, i że jest ona drogą do szczęścia. Pragniemy ożywić poczucie wspólnoty, które doprowadzi nas do poczucia przynależności.

Wiele konkretnych trosk czyni nasze życie trudnym. Wielu młodych na różny sposób cierpi z powodu doznanych traum. Wielu dotyka ciężar choroby psychicznej i fizycznej niepełnosprawności. Potrzeba, aby Kościół bardziej nas wspierał i zapewniał miejsca, gdzie będzie mógł towarzyszyć nam w dochodzeniu do zdrowia. W niektórych częściach świata jedyną drogą do zabezpieczenia przyszłości jest wyższe wykształcenie lub nadmierna praca. Mimo, że jest to ogólnie przyjęty standard, młodzi nie zawsze mają taką możliwość, ze względu na różne sytuacje, w których się znajdują. Ten powszechny pogląd konsekwentnie

wpływa na nasze rozumienie pracy. Pomimo tej rzeczywistości, młodzi chcą podkreślić swoistą godność pracy. Czasami ostatecznie odrzucamy nasze marzenia. Za bardzo się boimy i dlatego niektórzy z nas przestali już marzyć. Presja społeczno-ekonomiczna nieraz nakazuje młodym wyzbyć się nadziei. Czasami nie mamy już nawet możliwości, aby marzyć.

Z tego powodu młodzi chcą angażować się w rozwiązywanie kwestii sprawiedliwości społecznej w naszych czasach. Szukamy możliwości, aby móc budować lepszy świat. Pod tym względem Katolicka Nauka Społeczna jest szczególnym narzędziem informacyjnym dla młodych katolików, którzy odkrywają swoje powołanie właśnie w tej przestrzeni. Chcemy świata, w którym panuje pokój, świata, który łączy integralną ekologię ze zrównoważoną gospodarką globalną. Młodzi żyjący w niestabilnych i zagrożonych regionach świata mają nadzieję i oczekują na konkretne działania ze strony rządu i społeczeństwa, które doprowadzą do końca wojny i korupcji, a także podejmą kwestie zmiany klimatu, nierówności społecznych oraz bezpieczeństwa. Ważne jest, aby zauważyć, że bez względu na kontekst pochodzenia, łączy nas wspólne, wrodzone dążenie do wyższych ideałów: pokoju, miłości, zaufania, wolności i sprawiedliwości.

Młodzi marzą o lepszym życiu, a jednak wielu jest zmuszonych do emigracji w poszukiwaniu lepszej sytuacji gospodarczej i środowiskowej. Pragną oni pokoju i pociąga ich szczególnie „mit Zachodu” kreowany przez media. Młodzi Afrykańczycy marzą o samodzielnym kościele lokalnym, który nie musiałby przyjmować pomocy prowadzącej do stosunku zależności, ale który byłby dla swojej społeczności życiodajną przestrzenią. Pomimo wielu wojen i pojedynczych wybuchów przemocy, młodzi wciąż mają nadzieję. Tymczasem w krajach zachodnich marzenia młodych ludzi koncentrują się na rozwoju osobistym i samorealizacji.

W wielu miejscach widoczna jest wyraźna przepaść pomiędzy pragnieniami młodych ludzi, a ich zdolnością do podejmowania długoterminowych decyzji.

4. Odniesienie do technologii

Mówiąc o technologii, należy rozróżnić dwoistość jej zastosowania. Wprawdzie osiągnięcia współczesnej technologii w znaczny sposób wpływają na poprawę naszego życia, ale należy umieć rozsądnie z nich korzystać. Tak, jak ze wszystkim, także lekkomyślne korzystanie z wynalazków technologicznych może mieć negatywne konsekwencje. Podczas gdy w niektórych przypadkach technologia poprawiła kontakty międzyludzkie, w wielu innych przyjęła formę uzależnienia, zastępując relacje z drugim człowiekiem, a nawet z Bogiem. Pomimo tego, jest ona teraz nieodłącznym elementem życia młodych ludzi i musi być rozumiana jako taka. Paradoksem jest, że w niektórych państwach technologia, a szczególnie Internet, są łatwo dostępne, podczas gdy brakuje najbardziej podstawowych produktów i usług.

Nie można bagatelizować wpływu mediów społecznościowych na życie młodych ludzi. Media te są istotnym elementem ich tożsamości i sposobu życia. Środowiska cyfrowe jak nigdy wcześniej mają obecnie wielki potencjał łączenia ludzi bez względu na dzielące ich

dystanse geograficzne. Możliwa jest wymiana informacji, ideałów, wartości i wspólnych zainteresowań. Dostęp do internetowych narzędzi uczenia się otwiera możliwości edukacyjne dla młodych żyjących w odległych miejscach i sprawia, że wiedza jest na wyciągnięcie ręki.

Negatywna strona technologii ujawnia się, kiedy prowadzi do rozwoju niektórych złych nawyków. Niebezpieczeństwo to przejawia się w odosobnieniu, lenistwie, pustce i znudzeniu. Widać wyraźnie, że młodzi ludzie na całym świecie obsesyjnie korzystają z mediów. Mimo tego, że żyjemy w hiper-połączonym świecie, młodzi ograniczają się do komunikacji tylko z tymi, którzy są do nich podobni. Brakuje przestrzeni i możliwości do spotkania różnic. Kultura mass-mediów wciąż wywiera ogromny wpływ na życie i ideały młodych ludzi. Wraz z nadejściem mediów społecznościowych pojawiły się nowe wyzwania związane z tym, do jakiego stopnia przemysł medialny ma władzę nad życiem młodych.

Młodzi często mają skłonność do przejawiania innych zachowań w świecie wirtualnym niż te, jakie przejawiają w rzeczywistości pozainternetowej. Potrzeba więc formować młodych ludzi w zakresie tego, jak żyć w przestrzeni cyfrowej. Relacje z innymi w Internecie mogą stawać się „niehumanitarne”. Wirtualne przestrzenie czynią nas ślepych na kruchość drugiego człowieka i odbierają nam możliwość dokonania autorefleksji. Problemy takie jak pornografia zaburzają u młodego człowieka postrzeganie ludzkiej seksualności. Używana w taki sposób technologia kreuje złudną równoległą rzeczywistość, która deprecjonuje godność osoby ludzkiej.

Kolejnymi zagrożeniami są m.in. utrata tożsamości związana z fałszywym wizerunkiem osoby, wirtualne tworzenie osobowości i wycofanie się ze społeczeństwa. Ponadto, do zagrożeń długofalowych można zaliczyć: utratę pamięci, kultury i kreatywności wobec natychmiastowego dostępu do informacji oraz spadek koncentracji związany z rozproszoniami. W dodatku, należy wspomnieć o kwestii kultury i dyktatury wyglądu.

Dyskusja na temat technologii nie ogranicza się wyłącznie do Internetu. W obszarze bioetyki wyłaniają się wyzwania i zagrożenia związane z kwestiami ochrony ludzkiego życia na wszystkich jego etapach. Wynalezienie sztucznej inteligencji i nowych technologii takich jak robotyka i automatyzacja stwarza ryzyko utraty zatrudnienia dla ludzi należących do klasy pracującej. Technologia może być krzywdząca dla ludzkiej godności, jeśli nie jest używana zgodnie z sumieniem i rozważą, oraz gdy korzystając z niej zapomina się o człowieku.

W odniesieniu do technologii mamy dwie konkretne propozycje. Po pierwsze, poprzez podjęcie dialogu z młodymi ludźmi, Kościół powinien pogłębiać swoje rozumienie technologii i dzięki temu towarzyszyć nam w rozeznawaniu tego, jak z niej korzystać. Co więcej, Kościół powinien spojrzeć na technologię – w szczególności na Internet – jak na żywną głębię dla dzieła Nowej Ewangelizacji. Wnioski z tych refleksji powinny przyjąć charakter formalny poprzez wydanie oficjalnego dokumentu kościelnego. Po drugie, Kościół powinien poruszyć kwestie szeroko rozpowszechnionego kryzysu wywołanego pornografią, łącznie z wykorzystywaniem dzieci w Internecie, oraz cyberprzemocy i ich wpływu na nasze człowieczeństwo.

5. Poszukiwanie sensu życia

Na pytanie: „Jaki jest sens twojego życia?” wielu młodych nie potrafi udzielić odpowiedzi. Nie zawsze widzą oni związek pomiędzy życiem a transcendencją. Młodzi, którzy przestali ufać instytucjom i odłączyli się od zorganizowanych wspólnot religijnych, nie uważają się za „osoby religijne”. Jednakże są oni otwarci na sferę duchową.

Wiele osób ubolewa nad tym, że młodzi ludzie rzadko szukają odpowiedzi na pytania o sens życia w kontekście wiary i Kościoła. W licznych miejscach świata młodzi łączą sens życia z pracą i sukcesem osobistym. Trudności i brak stabilności w tych przestrzeniach powodują poczucie zagubienia oraz niepokój. Wielu młodych migruje w poszukiwaniu dobrego miejsca pracy. Inni, ze względu na niestabilność gospodarczą, opuszczają swoje rodziny i kulturę.

Zauważono, że nawet gdy młodzi zadają pytania o sens życia, nie zawsze oznacza to, że są gotowi zdecydowanie zawierzyć się Jezusowi lub Kościołowi. Religia nie jest już dziś postrzegana jako główny nurt, w którym młody człowiek szuka sensu, ponieważ obecnie młodzi kierują się często w stronę współczesnych prądów i ideologii. Afery przypisywane Kościołowi – te faktyczne i te domniemane – wpływają na zaufanie młodych do Kościoła i do tradycyjnych instytucji, jakie on reprezentuje.

Kościół może odegrać decydującą rolę zapewniając, że ci młodzi ludzie nie będą zepchnięci na margines, ale że poczują się akceptowani. Dzieje się tak, kiedy dążymy do podkreślenia godności kobiet, zarówno w Kościele, jak i w społeczeństwie. Ogólnym problemem jest dzisiaj fakt, że kobiety nadal nie mają równej pozycji. Dotyczy to także sfery Kościoła. Z jednej strony mamy wspaniałe przykłady kobiet posługujących we wspólnotach życia konsekrowanego i świeckich liderkach. Z drugiej strony, wzorce te nie zawsze są widoczne dla młodych kobiet. Rodzi się więc kluczowe pytanie: w jakich przestrzeniach w Kościele i w społeczeństwie kobiety mogą się rozwijać? Kościół może podjąć te kwestie w prawdziwej dyskusji i z otwartością na różne pomysły i doświadczenia.

Często wśród młodych ludzi, zarówno tych w Kościele, jak i poza nim, istnieją rozbieżności w odniesieniu do rozumienia nauczania Kościoła dotyczącego kontrowersyjnych dziś kwestii, takich jak np.: antykoncepcja, aborcja, homoseksualizm, wolne związki, małżeństwo oraz postrzeganie kapłaństwa w różnych realiach w Kościele. Warto zauważyć, że tematy te są przedmiotem dyskusji młodych i polemiki niezależnie od ich stopnia znajomości stanowiska Kościoła w tych kwestiach. W rezultacie młodzi mogą chcieć, by Kościół zmienił swoje nauczanie, lub też przynajmniej, mogą oni chcieć pełniejszego wyjaśnienia i większej formacji w rozumieniu tych kwestii. Mimo, że trwa wewnętrzna debata, młodzi katolicy, którzy w swoich przekonaniach nie zgadzają się z oficjalnym nauczaniem Kościoła, wciąż chcą być jego częścią. Wielu młodych katolików przyjmuje nauczanie Kościoła, które jest dla nich źródłem radości. Nie tylko pragną oni, aby Kościół był wierny swej nauce pomimo niepopularności, ale również, by głosił ją poprzez pogłębione nauczanie.

W ujęciu globalnym można powiedzieć, że stosunek człowieka do sfery sacrum jest skomplikowany. Chrześcijaństwo jest często postrzegane jako relikw przeszłości, jego wartość i znaczenie dla naszego życia są niezrozumiałe. Tymczasem w niektórych społecznościach,

gdzie codzienne życie koncentruje się wokół religii, sfera sacrum jest na pierwszym miejscu. W odniesieniu do rzeczywistości azjatyckich, sens życia może być kojarzony z filozofiami Wschodu.

W końcu, wielu z nas usilnie pragnie poznać Jezusa, ale często jest nam ciężko uświadomić sobie, że to On sam jest źródłem prawdy o nas, a człowiek odkrywa się ostatecznie w relacji z Nim. Stąd, młodzi ludzie pragną autentycznych świadków – mężczyzn i kobiet, którzy z entuzjazmem wyrażają swoją wiarę i relację z Jezusem, zachęcając tym samym innych, aby zbliżyli się do Jezusa, poznali Go i pokochali.

Część Druga

Wiara i Powołanie, Rozeznawanie i Towarzyszenie

Towarzyszenie młodym ludziom na ich drogach wiary i rozeznawania to zarówno radość, jak i święty obowiązek. Bardziej niż abstrakcyjne rozprawy teologiczne przemawia do młodych „literatura życia”. Świadomie i z otwartością angażują się oni w świecie i w Kościele. Dlatego też ważne jest, by zrozumieć, jak młodzi postrzegają wiarę i powołanie, oraz z jakimi wyzwaniem mierzą się w procesie rozeznawania.

6. Młodzi ludzie a Jezus

Relacje młodych ludzi z Jezusem są tak różnorodne, jak i sami młodzi na całym świecie. Wielu młodych poznało Jezusa i ma relację z Nim jako swoim Zbawicielem i Synem Bożym. Ponadto, młodzi ludzie często przybliżają się do Jezusa przez Jego Matkę, Maryję. Niektórzy młodzi nie mają wprawdzie relacji z Jezusem, ale widzą w Nim przywódcę moralnego i dobrego człowieka. Wielu widzi w Jezusie postać historyczną z konkretnej epoki i kultury, która nie odgrywa roli w ich życiu. Inni z kolei uważają Go za kogoś oderwanego od ludzkiego doświadczenia, a ten dystans pogłębia według nich Kościół. Fałszywe obrazy Jezusa jakie mają niektórzy młodzi, często sprawiają, że jest On dla nich nieinteresujący. Mylnie postrzegany ideał wzorowego chrześcijanina wydaje się być przeciętnemu człowiekowi poza zasięgiem. To samo dotyczy zasad określanych przez Kościół. Dlatego też chrześcijaństwo postrzegane jest przez niektórych jako nieosiągalny standard.

Drogą do uporządkowania rozbieżności wokół tego, kim dla młodych ludzi jest Jezus, jest powrót do Pisma Świętego prowadzący do głębszego zrozumienia Osoby Chrystusa, Jego życia i Jego człowieczeństwa. Młodzi ludzie potrzebują spotkania z misją Chrystusa, a nie z tym, co mogą postrzegać jako niewykonalne oczekiwania moralne. Nie wiedzą oni jednak, jak

się za to zabrać. Spotkanie z Jezusem powinno być w młodych pielęgnowane i jest to też rola Kościoła.

7. Wiara i Kościół

Dla wielu młodych wiara stała się sprawą raczej prywatną niż wspólnotową, a przyczyniły się do tego ich negatywne doświadczenia związane z Kościołem. Jest wielu młodych, którzy mają kontakt z Bogiem wyłącznie na płaszczyźnie osobistej, którzy są „duchowi, ale niereligijni”, lub też którzy mają relację tylko z Jezusem Chrystusem. Według niektórych młodych, Kościół rozwinął kulturę koncentrowania się na tych członkach, którzy są zaangażowani w jego wymiarze instytucjonalnym, ale nie na osobie Chrystusa. Inni postrzegają liderów religijnych jako oderwanych i ukierunkowanych bardziej na kwestie administracyjne niż budowanie wspólnoty. Jeszcze inni uważają, że Kościół jest nieistotny. Może się wydawać, jakoby Kościół zapominał, że to *ludzie* są Kościołem, nie budynek. Niektórzy młodzi mają doświadczenie Kościoła bardzo im bliskiego, w miejscach takich jak Afryka, Azja i Ameryka Łacińska, jak również w wymiarze różnych ruchów ogólnoswiatowych; istnieją też młodzi, którzy czują się związani z Kościołem, mimo że nie żyją Ewangelią. Poczucie przynależności i rodziny podtrzymuje młodych w ich drodze. Bez oparcia, jakie daje wspólnota i przynależność, młodzi mogą czuć się odizolowani w obliczu wyzwań. Jest również wielu młodych, którzy nie czują potrzeby należenia do wspólnoty Kościoła, i którzy znajdują sens życia poza nim.

W niektórych częściach świata można niestety zauważyć zjawisko masowego odchodzenia młodych ludzi z Kościoła. Zrozumienie jego przyczyn jest kluczowe w pójściu naprzód. Młodzi nie są związani z Kościołem lub odchodzą z niego, ponieważ doświadczyli obojętności, osądu oraz odrzucenia. Niektórzy przychodzą na Mszę Świętą, uczestniczą w niej, a potem wychodzą nie doświadczywszy poczucia wspólnoty czy też rodziny jako Ciała Chrystusa. Chrześcijanie wyznają wiarę w żywego Boga, ale niektórzy przychodzą na Mszę lub należą do wspólnot, które wydają się obumarłe. Młodych ludzi pociąga radość, która powinna być znakiem rozpoznawczym naszej wiary. Młodzi pragną widzieć Kościół będący żywym świadectwem swojej nauki i autentycznym świadkiem na drodze do świętości, z umiejętnością przyznania się do błędów i proszenia o przebaczenie. Młodzi ludzie oczekują takiej postawy od liderów w Kościele – duchownych, osób konsekrowanych i świeckich. Świadomość, że świadkowie wiary są autentyczni i wrażliwi, pozwala młodym w pełni być takimi samymi. Nie prowadzi to do burzenia powagi duszpasterstwa, ale inspiruje młodych na drodze do świętości.

W wielu wypadkach młodzi mają trudności w znalezieniu takiej przestrzeni w Kościele, w której mogliby aktywnie uczestniczyć i przewodzić. Młodzi ludzie interpretują swoje doświadczenie Kościoła jako takiego, w którym uważani są za zbyt młodych i niedoświadczonych, by być liderami, lub podejmować decyzje, tak jakby mieli tylko popełniać błędy. Młodzi potrzebują, aby im ufano i pozwolono przewodzić, aby mogli być podmiotami swojej własnej duchowej drogi. Nie chodzi tu o naśladowanie starszych, ale o rzeczywiste

przejęcie misji i odpowiedzialności. Nowe ruchy i wspólnoty w Kościele są przynoszącymi owoce drogami, które nie tylko służą ewangelizacji młodych, ale także upoważniają ich do bycia pierwszymi ambasadorami wiary wśród rówieśników.

Kolejnym powszechnym wśród młodych wyobrażeniem jest niejasna rola kobiet w Kościele. Jeśli ogólnie trudno jest młodemu odkryć poczucie przynależności i przewodnictwa w Kościele, to tym trudniejsze jest to dla młodych kobiet. W tym celu pomocne byłoby nie tylko jasne określenie przez Kościół roli kobiet, ale także pomoc młodym w jej odkrywaniu i pełniejszym zrozumieniu.

8. Powołaniowy sens życia

Potrzebne jest proste i jasne rozumienie powołania, aby podkreślić sens posłannictwa i misji oraz pragnienia i aspiracji, które sprawią, że będzie to pojęcie bliższe młodym na tym etapie ich życia. „Powołanie” jest nieraz przedstawiane jako określenie abstrakcyjne, dla wielu nie do pojęcia umysłem. Młodzi ludzie rozumieją ogólny sens nadawania życiu znaczenia i egzystencji w jakimś celu, ale wielu z nich nie wie, jak odnieść to do powołania jako daru i wezwania od Boga.

W kulturze Kościoła pojęcie „powołania” stało się synonimem kapłaństwa i życia konsekrowanego. Oczywiście należy celebrować te święte powołania, ale dla młodego człowieka jest ważne by wiedzieć, że jego powołanie wypływa z racji życia, i że każda osoba ma obowiązek rozeznawania, do bycia kim, i do czego Bóg ją powołuje. Każde powołanie jest pełne i należy to podkreślać, aby otworzyć serca młodych na ich możliwości.

Młodzi ludzie różnych wyznań postrzegają powołanie jako obejmujące życie, miłość, aspiracje, miejsce i rolę w świecie oraz sposób wywierania wpływu. Pojęcie powołania jest dla wielu młodych niejasne. Wypływa stąd potrzeba lepszego zrozumienia powołania chrześcijańskiego (kapłaństwo i życie konsekrowane, życie świeckie, małżeństwo i rodzina, rola w społeczeństwie, itd.) oraz powszechnego powołania do świętości.

9. Rozeznawanie powołania

Rozeznawanie powołania może być wyzwaniem, szczególnie w świetle mylnego rozumienia tego pojęcia. Młodzi chcą je jednak podejmować. Rozeznawanie powołania może być przygodą na naszej życiowej drodze. Mimo to, wielu młodych nie wie, jak świadomie podjąć proces rozeznawania; Kościół ma więc tu możliwość towarzyszenia młodym ludziom.

Na zdolność rozeznania powołania wpływa wiele czynników, takich jak: Kościół, różnice kulturowe, wymagania pracy, media cyfrowe, oczekiwania rodziny, zdrowie psychiczne i stan umysłu, hałas, presja rówieśników, sytuacja polityczna, społeczeństwo, technologia, itd. Czas w ciszy, spoglądanie w głąb siebie i modlitwa, jak również czytanie Pisma Świętego i pogłębianie znajomości siebie są środkami, z których korzysta niewielu młodych. Potrzebne

jest zatem lepsze zapoznanie z tymi możliwościami. W rozeznawaniu powołania pomocne jest także zaangażowanie w grupy i ruchy religijne oraz podobnie myślące wspólnoty.

Dostrzegamy w szczególności wyjątkowe wyzwania, z jakimi mierzą się młode kobiety, które rozeznają swoje powołanie i miejsce w Kościele. Tak samo, jak wypowiedziane przez Maryję „tak” wobec Bożego wezwania jest fundamentalne w doświadczeniu chrześcijańskim, tak młode kobiety potrzebują dziś przestrzeni, aby powiedzieć „tak” swojemu powołaniu. Zachęcamy, by Kościół pogłębiał swoje rozumienie roli kobiet, i w duchu miłości Kościoła do Maryi, Matki Jezusa, wzmacniał pozycje młodych kobiet – zarówno świeckich, jak i konsekrowanych.

10. Młodzi ludzie a towarzyszenie

Młodzi ludzie szukają towarzyszków wędrówki, pragną w swoim otoczeniu ludzi wiary – mężczyzn i kobiety, którzy wyrażają prawdę i pozwalają młodym dzielić się swoim rozumieniem wiary i powołania. Ludzie ci nie muszą być autorytetami w wierze, tak aby ich naśladować, ale mają być żywymi świadkami. Mają ewangelizować swoim życiem. Takich osób jest wiele - czy to bliskich w zaciszu domowym, znajomych w lokalnych społecznościach, czy też męczenników, którzy oddają swoje życie za wiarę.

Od przewodnika w wierze oczekuje się, że będzie wiernym chrześcijaninem zaangażowanym w Kościele i w świecie, stale będzie dążył do świętości, będzie powiernikiem, który nie wydaje osądów, będzie aktywnie słuchał potrzeb młodych ludzi i na nie odpowiadał, będzie osobą głęboko kochającą i świadomą siebie, a także będzie znał swoje ograniczenia oraz radości i cierpienia związane z duchową wędrówką.

Szczególnie istotną cechą przewodnika jest umiejętność uznania swojego człowieczeństwa – tego, że popełnia się błędy, i że nie jest się człowiekiem bez skazy, ale grzesznikiem, któremu przebaczone. Czasami przewodnicy w wierze są stawiani na piedestale, ale kiedy upadają, może to mieć niszczący wpływ na dalsze zaangażowanie młodych w Kościele.

Przewodnicy nie powinni kierować młodymi jak biernymi naśladowcami, ale powinni iść razem z nimi, pozwalając im być aktywnymi uczestnikami wędrówki. Powinni uszanować wolność związaną z procesem rozeznawania i zapewnić młodym narzędzia niezbędne na tej drodze. Przewodnik powinien wierzyć całym sercem w to, że młody człowiek jest zdolny do uczestnictwa w życiu Kościoła. Powinien pielęgnować ziarna wiary w młodych, nie oczekując natychmiastowych owoców działania Ducha Świętego. Rola przewodnika nie jest i nie może być zarezerwowana tylko dla księży i osób konsekrowanych. Ludzie świeccy także powinni być do niej uprawnieni. Od wszystkich przewodników oczekuje się, że będą dobrze ukształtowani, oraz że stale będą angażować się w osobistą formację.

Działalność Formacyjna i Duszpasterska Kościoła

11. Forma Kościoła

Dzisiejsi młodzi ludzie tęsknią za Kościołem autentycznym. Szczególnie hierarchom Kościoła chcemy powiedzieć, że pragniemy, aby byli wspólnotą szczerą, serdeczną, uczciwą, zapraszającą, komunikatywną, bezpośrednią, radosną i wchodzącą w relacje.

Kościół wiarygodny to taki, który nie boi się pokazać swojej wrażliwości i podatności na zranienia. Powinien on być szczery w przyznawaniu się do zła wyrządzonego w przeszłości i w teraźniejszości, ponieważ tworzą go ludzie, którzy popełniają błędy. Kościół powinien potępić takie czyny jak wykorzystywanie seksualne oraz nadużycia władzy i majątku. Kościół powinien nadal umacniać swoje stanowisko braku tolerancji dla wykorzystywania seksualnego w swoich instytucjach, a niewątpliwie ta postawa pokory zwiększy jego wiarygodność wśród ludzi młodych. Działając w ten sposób Kościół odróżni się od innych instytucji i władz, którym młodzi ludzie w dużym stopniu już nie ufają.

Tym bardziej, Kościół przykuwa uwagę młodych ludzi dlatego, że jest zakorzeniony w Jezusie Chrystusie. To Chrystus jest Prawdą, która wyróżnia Kościół na tle innych świeckich grup, z którymi możemy się identyfikować. Dlatego też prosimy, aby Kościół nie ustawał w głoszeniu radości Ewangelii, dając się prowadzić Duchowi Świętemu.

Pragniemy, aby Kościół głosił Ewangelię za pomocą nowoczesnych środków komunikacji i wyrazu. Młodzi mają wiele pytań odnośnie wiary, ale nie chcą mglistych odpowiedzi, albo też takich, które wykorzystują z góry przygotowane sformułowania. My – młody Kościół – prosimy, aby nasi liderzy mówili w praktyczny sposób o kontrowersyjnych kwestiach takich jak homoseksualizm i gender, których młodzi nie traktują już jak tematy tabu, i o których swobodnie dyskutują. Niektórzy postrzegają Kościół jako „przeciwny nauce”, dlatego potrzebny jest dialog Kościoła ze środowiskiem naukowym. Nauka bowiem może rozświetlać piękno stworzenia. W tym kontekście, Kościół powinien także troszczyć się o kwestie ochrony środowiska, szczególnie zanieczyszczenia. Pragniemy również widzieć taki Kościół, który jest empatyczny i wychodzący do ludzi na peryferiach, prześladowanych i ubogich. Kościół atrakcyjny to Kościół wchodzący w relacje.

12. Młodzi liderzy

Kościół musi angażować młodych ludzi w swoje procesy decyzyjne oraz proponować im więcej ról przywódczych. Chodzi tu o stanowiska na szczeblu parafialnym, diecezjalnym, krajowym i międzynarodowym, także w Watykanie. Jesteśmy mocno przekonani, że jesteśmy gotowi stać się liderami, którzy mogą wzrastać i uczyć się od starszych członków Kościoła, od konsekrowanych i świeckich kobiet i mężczyzn. Potrzebujemy programów formacyjnych

dla młodych liderów, które będą służyły ich ciągłemu rozwojowi. Niektóre młode kobiety czują, że brakuje wzorców kobiecych liderek w przestrzeni Kościoła, a one również pragną dzielić się w Kościele swoją inteligencją oraz umiejętnościami. Wierzimy również, że seminarzyści oraz osoby konsekrowane powinny mieć jeszcze większą możliwość towarzyszenia młodym liderom.

Poza instytucjonalnym podejmowaniem decyzji, chcemy być obecni w Kościele z naszą radością, entuzjazmem i misyjnością. Wyrażamy też silne pragnienie znaczącego głosu twórczego. Ta kreatywność często przejawia się w muzyce, liturgii i sztuce, ale na ten moment jest to niewykorzystany potencjał, jako że kreatywna strona Kościoła jest często zdominowana przez jego starszych członków.

Pragniemy także silnych wspólnot, w których młodzi mogą dzielić się swoimi trudnościami i świadectwem z innymi. Dzieje się tak już w wielu miejscach, poprzez inicjatywy świeckich, ruchy i stowarzyszenia, ale potrzeba większego wsparcia, oficjalnego i finansowego.

Młody Kościół patrzy też na zewnątrz. Młodzi ludzie podchodzą z pasją do działalności politycznej, obywatelskiej i humanitarnej. Chcą angażować się jako katolicy w przestrzeni publicznej, aby uczynić społeczeństwo lepszym – jako całość. We wszystkich tych aspektach życia Kościoła młodzi pragną, aby im towarzyszyono, i aby traktowano ich poważnie, jako w pełni odpowiedzialnych członków Kościoła.

13. Preferowane miejsca

Chcielibyśmy, aby Kościół wychodził do nas w tych różnych miejscach, w których jest teraz obecny albo w bardzo małym stopniu, albo wcale. Przede wszystkim są to miejsca takie jak ulice, na których można spotkać wszystkich. Kościół powinien próbować znaleźć kreatywne sposoby wychodzenia do ludzi wszędzie tam, gdzie czują się oni komfortowo, i gdzie prowadzą życie towarzyskie: w barach, kawiarniach, parkach, siłowniach, stadionach i innych popularnych ośrodkach kulturalnych. Należy też wziąć pod uwagę mniej dostępne przestrzenie, takie jak wojsko, miejsca pracy i obszary wiejskie. Tak samo jak w tych środowiskach, światło wiary potrzebne jest również w miejscach trudnych, takich jak domy dziecka, szpitale, dzielnice peryferyjne, regiony dotknięte wojną, więzienia, ośrodki resocjalizacyjne oraz dzielnice domów publicznych.

Podczas gdy Kościół wychodzi już do wielu z nas w szkołach i na uczelniach na całym świecie, chcemy jeszcze bardziej i skuteczniej widzieć jego obecność w tych przestrzeniach. Inwestycje w te obszary nie pójdą na marne, ponieważ szkoły i uczelnie to miejsca, w których dużo młodych ludzi spędza większość czasu. Ponadto, są to ludzie z różnych środowisk społeczno-ekonomicznych. Wielu z nas jest już wiernymi członkami wspólnot parafialnych, lub różnych instytucji, stowarzyszeń i organizacji kościelnych. Konieczne jest, aby wspólnota Kościoła wspierała tych, którzy się angażują, tak aby dać im siłę i inspirację to ewangelizacji świata zewnętrznego.

Poza wieloma miejscami fizycznymi, Kościół może również spotkać człowieka w świecie cyfrowym. Chcielibyśmy widzieć Kościół, który jest dostępny dzięki mediom społecznościowym oraz innym przestrzeniom cyfrowym tak, aby łatwiej i skuteczniej informować o Kościele i jego nauczaniu, oraz by pogłębiać formację młodego człowieka. Krótko mówiąc, Kościół powinien spotykać nas wszędzie tam, gdzie, jesteśmy – intelektualnie, emocjonalnie, duchowo, społecznie i fizycznie.

14. Wartościowe Inicjatywy

Tęsknimy za doświadczeniami, które mogą pogłębić naszą relację z Jezusem w realnym świecie. Owocne działania oferują nam doświadczenie Boga. Stąd, odpowiadamy na inicjatywy, które pomagają nam lepiej rozumieć Sakramenty, modlitwę i liturgię, tak aby właściwie dzielić się naszą wiarą i bronić jej w zlaicyzowanym świecie. Wielką wartością są dla nas Sakramenty. Pragniemy zgłębiać ich znaczenie w naszym życiu. Dotyczy to przygotowania do małżeństwa, Sakramentu Pojednania, przygotowania do chrztu dzieci i tak dalej. Ponieważ brakuje jasnego i atrakcyjnego przedstawienia tego, co tak naprawdę dają nam Sakramenty, niektórzy z nas przyjmują je nie zdając sobie sprawy z ich wartości.

Do owocnych inicjatyw należą: wydarzenia takie jak ŚDM; kursy i programy zapewniające odpowiedzi na pytania i formację, szczególnie dla tych, którzy dopiero wchodzą na ścieżkę wiary; centra pomocy potrzebującym; katechezy; weekendowe dni skupienia i rekolekcje; inicjatywy charyzmatyczne; chóry i grupy uwielbienia; pielgrzymki; chrześcijańskie ligi sportowe; parafialne i diecezjalne grupy młodzieżowe; grupy biblijne; duszpasterstwa akademickie; różne aplikacje religijne oraz różnorodne, liczne ruchy i stowarzyszenia w Kościele.

Odpowiadamy na dobrze zorganizowane wydarzenia na większą skalę, ale nie uważamy, że wszystkie wydarzenia muszą być tych rozmiarów. Niezwykle ważne w podtrzymywaniu naszej wiary są małe, lokalne grupy, w których możemy zadawać pytania i cieszyć się chrześcijańską wspólnotą. Te mniejsze inicjatywy w przestrzeniach społecznych mogą zmniejszać dystans między większymi wydarzeniami kościelnymi a parafią. Wspólne gromadzenie się przy takich okazjach jest szczególnie istotne w tych krajach, w których chrześcijanie nie są w pełni akceptowani.

Społeczne i duchowe aspekty inicjatyw kościelnych mogą się uzupełniać. Potrzebna jest społeczna pomoc potrzebującym i ewangelizowanie ludzi zmagających się z chorobami i uzależnieniami, a także podejmowanie dialogu z ludźmi różnych wyznań oraz różnych kontekstów kulturowych i społeczno-ekonomicznych. Kościół powinien wspierać inicjatywy na rzecz walki z handlem ludźmi i przymusową migracją, jak również z handlem narkotykami, co dotyczy szczególnie Ameryki Łacińskiej.

15. Narzędzia

Kościół musi przystosować swój język do zwyczajów i kultury młodych, tak aby wszyscy ludzie mieli możliwość usłyszenia Dobrej Nowiny. Pasjonuje nas różnorodność w Kościele. Niektórzy z nas zachwycają się „ogniem” współczesnych ruchów charyzmatycznych koncentrujących się na Duchu Świętym. Innych z kolei pociąga cisza, medytacja i pobożna liturgia tradycyjna. Wszystko to jest dobre, ponieważ pomaga nam modlić się na różne sposoby. Wielu młodych przeżywa z zadowoleniem swoją duchowość poza Kościołem. Ten jednak mógłby zaangażować ich przy użyciu właściwych narzędzi.

- **Multimedia** – Internet daje Kościołowi bezprecedensową możliwość ewangelizacyjną, szczególnie dzięki mediom społecznościowym i treściom video online. Jako młodzi ludzie jesteśmy przedstawicielami pokolenia epoki cyfrowej i możemy odegrać tu wiodącą rolę. Jest to też wspaniała przestrzeń spotkania i zainteresowania ludzi innych wyznań i niewierzących. Regularne nagrania Papieża Franciszka to dobry przykład wykorzystania ewangelizacyjnego potencjału Internetu.
- **Doświadczenie „rocznej przerwy” (Gap Year)** – lata służby w różnych ruchach i organizacjach charytatywnych dostarczają młodym ludziom doświadczenia misji i przestrzeni do rozeznawania. Jest to również okazja dla Kościoła, by spotkać ludzi innych wyznań i niewierzących.
- **Piękno i Sztuka** – piękno jest uniwersalną wartością, a historia Kościoła to historia przyciągania i ewangelizowania poprzez różne formy artystyczne, takie jak muzyka, sztuka wizualna, architektura, projektowanie, itd. Młodych bardzo pociąga i cieszy możliwość bycia kreatywnym i pełnym wyrazu.
- **Adoracja, medytacja i kontemplacja** – jesteśmy wdzięczni za kontrast ciszy, jaki daje w tradycji Kościoła Adoracja Eucharystyczna i modlitwa kontemplacyjna. Dzięki nim możemy oddalić się od ciągłego hałasu nowoczesnej komunikacji i to właśnie w tych przestrzeniach spotykamy Jezusa. W ciszy możemy usłyszeć głos Boga i rozeznąć Jego wolę w stosunku do nas. Wielu ludzi będących poza Kościołem również docenia medytację, więc jej bogata kultura w Kościele mogłaby stać się pomostem do tych zlaicyzowanych, ale duchowych osób.
- **Świadectwo** – osobiste historie ludzi Kościoła są skuteczną drogą ewangelizacji, ponieważ osobiste doświadczenia nie podlegają dyskusji. Współcześni świadkowie wiary oraz świadectwo chrześcijan prześladowanych na Bliskim Wschodzie są szczególnie mocnymi dowodami na pełnię życia odnalezioną w Kościele. Również ważne są dla nas wciąż historie życia świętych. Pokazują nam drogi do świętości i spełnienia.
- **Proces synodalny** – jesteśmy mocno poruszeni tym, że hierarchowie Kościoła traktują nas poważnie i czujemy, że ten dialog między młodym a starym Kościołem jest żywotnym i owocnym procesem słuchania. Byłoby wielką stratą, gdyby ten dialog nie mógł być kontynuowany! Kultura otwartości jest dla nas ogromnie ważna.

Na początku tego przedsynodalnego spotkania i w duchu tego dialogu Papież Franciszek zacytował następujący werset z Biblii: „I wyleję potem Ducha mego na wszelkie ciało, a synowie wasi i córki wasze prorokować będą, starcy wasi będą śnili, a młodzieńcy wasi będą mieli widzenia” (Jl 3,1).

© Krajowe Biuro Organizacyjne Światowych Dni Młodzieży